

bres de la mateixa generació. És d'aquesta manera com, actualment, la societat aneuenca registra una disminució de població en edat reproductiva, i la que hi ha tendeix a establir-se sobretot a Esterrí d'Àneu o en altres pobles ben comunicats, mentre que en els pobles de les valls laterals la població s'envelleix i la majoria de les cases resten *tancades*. El model d'aparellament i reproducció tradicional, el que confereix identitat específica als aneuencs, ha donat pas a un nou model amb noves pautes incorporades d'aparellament, residència postnupcial o procreatives però que, alhora, en manté d'altres amb més o menys adequació al context actual, com seria el cas de la pervivència del lligam entre la persona i la seva casa d'origen de la qual en manté el nom com a part fonamental de la seva identitat.

Les capelletes de visita domiciliària a Manlleu

Joan Arrimany

La religiositat popular sol tenir, en la seva forma més habitual, una modalitat col·lectiva. Però també hi ha una religiositat domèstica, més íntima, que connecta directament amb l'oració individual. És el cas de les "capelletes de visita domiciliària", objecte d'estudi del projecte *Circuits invisibles de fe: les capelletes de visita domiciliària a Manlleu (Osona)*, becat el 2006 pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana.

Aquest tipus de capelletes són una forma de devoció formada per uns circuits o "cors" autoregulats. En aquests, formats per famílies fervoroses, es comparteix la possessió, amb un ordre i una periodicitat predeterminats, d'una imatge continguda en una caixa portàtil de fusta; cadascun d'aquests itineraris té una persona que s'ocupa del seu correcte funcionament –generalment una dona–, la qual rep el nom de *zeladora*. La principal intencionalitat és la de permetre la possessió d'un petit altar domèstic a les llars.

La imatge més present a les capelletes manlleuenques és la de la Sagrada Família. Van iniciar-se arran de la labor de sant Josep Manyanet, que va fundar la Con-

gregació dels Fills de la Sagrada Família l'any 1871. A finals del segle XIX, i sobretot des de 1907, aquesta associació religiosa va impulsar el funcionament de les capelletes de visita domiciliària. Les primeres dades indiquen que el 1908 ja n'hi havia alguna circulant a la parròquia de Santa Maria de Manlleu i que en tres anys se n'havien posat en funcionament un total d'onze. Les informacions més precises, però, es tenen des de la postguerra, quan les capelletes de la Sagrada Família prenen una adscripció parroquial. Aleshores hi havia una sola zeladora, que es cuidava de diverses capelletes; el 1949, amb la creació de sis circuits nous, es van habilitar cinc zeladores de cop. Des d'aleshores es va anar ampliant el nombre de capelletes en circulació a mesura que també creixia la població en nombre d'habitants i extensió territorial. En els anys cinquanta i seixanta es van crear la parròquia de Nostre Senyora de Gràcia i la de Sant Pau, que van assumir el funcionament de les capelletes en el seu àmbit territorial.

Les dades de 2006 indiquen que, de l'advocació de la Sagrada Família, hi ha unes dotze cape-

lletes a la parròquia de Santa Maria, vuit a Nostra Senyora de Gràcia i quatre a Sant Pau. També cal comptar-ne una que passa pel terme municipal de Manlleu, però que parroquialment depèn de Sant Esteve de Granollers, al municipi de Gurb.

Una altra de les figures religioses és la Mare de Déu del Sagrat Cor de Jesús. Aquestes depenen de la Congregació dels Missioners

concret ni estan sotmesos als seus límits territorials. Cadascuna de les capelles, que reben entre quinze o vint famílies, va acompanyada d'un llibret amb pregàries que inclou la concreta de la "visita domiciliària".

Quan arriba i s'allotja entre una família es col·loca en un lloc destacat de la llar, se li diuen oracions d'acollida i acomiadament, i se li ofereixen els donatius econòmics

en alguns casos només es manté com a tradició vinguda dels antecessors i no com a autèntica devoció. D'aquestes afirmacions se'n desprèn que és un model de religiositat popular en perill de desaparició. És probable que els circuits vagin acabant a mesura que les zeladores (les capelletes són cosa majoritàriament de dones), deixin de fer la seva funció per edat o per defunció.

Capelletes de visita domiciliària de diverses èpoques i advocacions. Autor: Joan Arimany (2007).

del Sagrat Cor, amb delegació a Barcelona, que va fundar Jules Chevalier el 1854 a França. No es tenen notícies de la presència d'aquest model de capelletes abans de la Guerra Civil, però és possible que ja n'hi haguessin. Les referències es tenen des dels anys seixanta del segle xx quan ja n'hi havia diverses, i de les quals se n'ha anat fent càrrec una sola persona a la població, coordinant el seu funcionament i recollint els donatius per fer-los arribar a la Congregació. Són sis circuits que no s'adscriuen a cap parròquia en

a la caixeta que solen dur a la base; passat el temps marcat, que generalment és d'un dia, es porta a la família següent d'acord amb el circuit establert.

Les principals conclusions de l'estudi constaten que les capelletes responen a un model de cristianització del context familiar que està afectat pel laïcisme que afecta la societat actual, sobretot entre les generacions més joves. Això es tradueix en la dificultat de fer créixer els circuits. També s'estableix la desigual atenció que donen les famílies i que